

Derde tafel aquathermie

de (on)mogelijkheden van aquathermie in de gebouwde omgeving: lessen en ervaringen

Terugblik eerdere thematafels

- **2021: Warmte uit Water, 2 sessies voor RES 1.0 Thematafels**

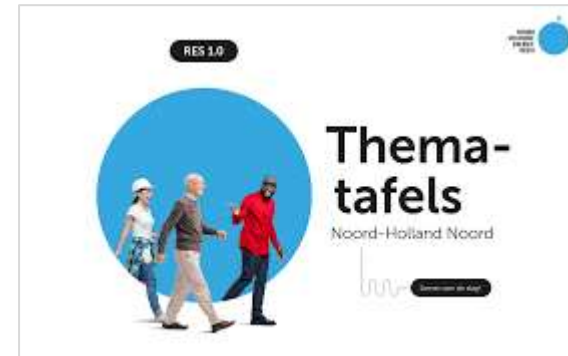
- Potentie
- Rol decentrale overheid,
- Innovatie,
- Kennisuitwisseling,
- Vergunningverlening

- **2022, april: 1^e tafel voor Aquathermie**

- **Introductie met aquathermie**
  - Potentie vanuit Transitievisies Warmte
  - Introductie met viewer vanuit waterschappen
- **Praktijkvoorbeeld van gemeente Gooise Meren**
- **Belemmeringen en kansen ophalen**

- **2022, oktober: 2^e tafel voor Aquathermie**

- Kansen voor aquathermie: viewer
- Routekaart aquathermie
- Casus Uitgeest: van kans naar aanpak

Agenda

Tijd	Onderdeel
13:15 – 14:00 uur	Inloop
14:00 – 14:10 uur	Opening door Marjan Leijen
14:10 – 14:30 uur	Mogelijkheden en onmogelijkheden van aquathermie door Robertjan Spaans
14:30 – 15:00 uur	Haalbaarheidsonderzoek aquathermie op Vlieland door Ruud van Aart en Frank Kramer
15:00 – 15:05 uur	Korte pitches ‘in gesprek!’
15:05 – 15:20 uur	Koffie break
15:20 – 16:35 uur	In gesprek! + nabespreken lessen Gespreksronde met casussen van SED-gemeenten, Lieven de Key, Eteck
16:35 – ...	Afsluiting + borrel

Opening

Marjan Leijen - lid dagelijksbestuur van
Hoogheemraadsschap Hollands Noorderkwartier

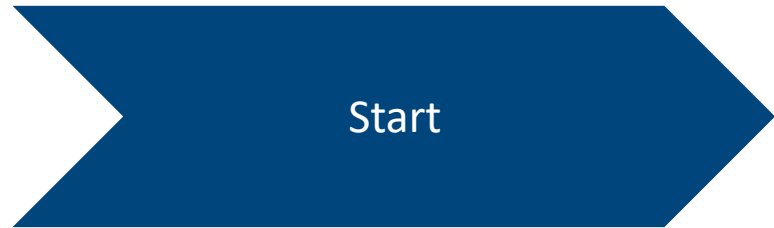
SERVICEPUNT DUURZAME ENERGIE

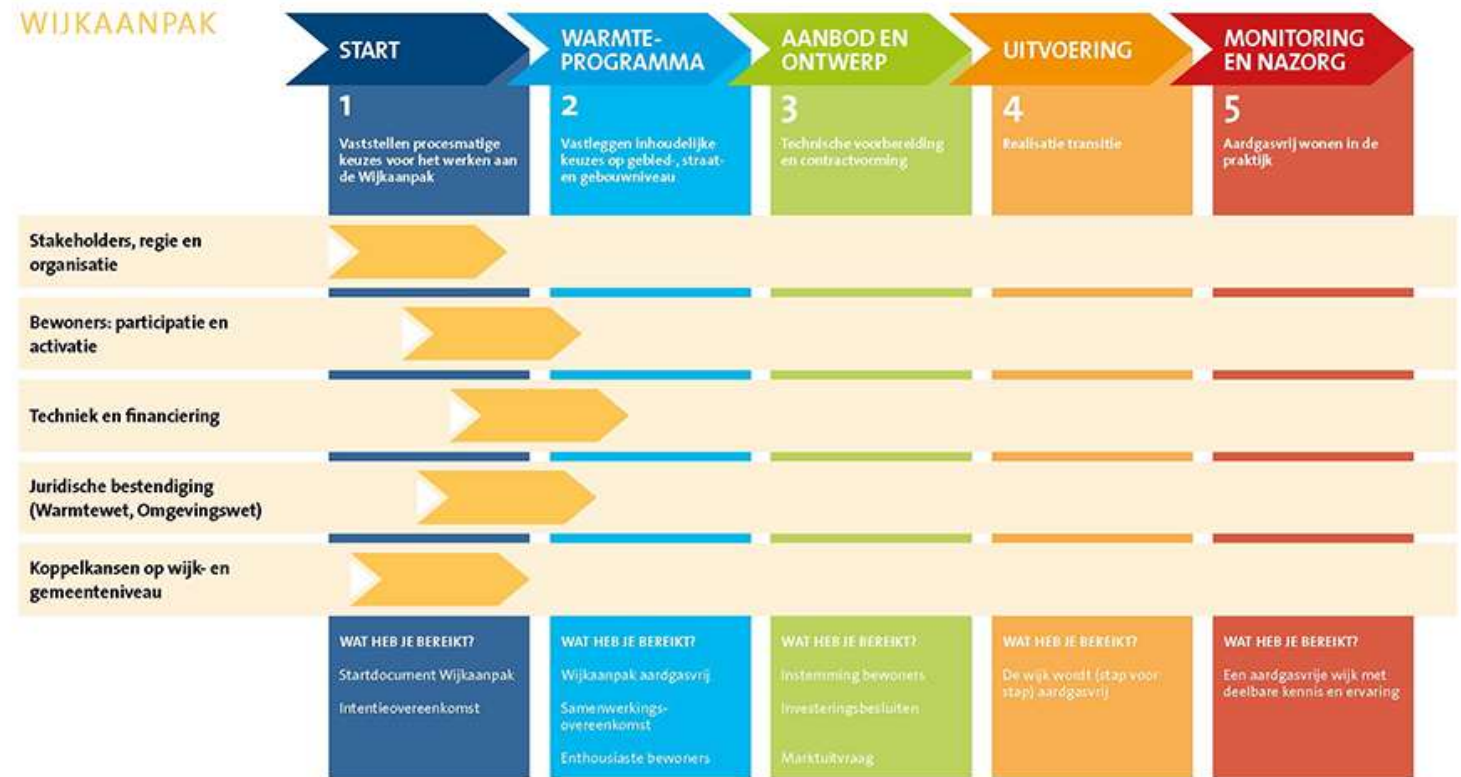
Robertjan Spaans

Tijdelijk warmteprojecten

Toolkit wijkaanpak van het Servicepunt Duurzame Energie

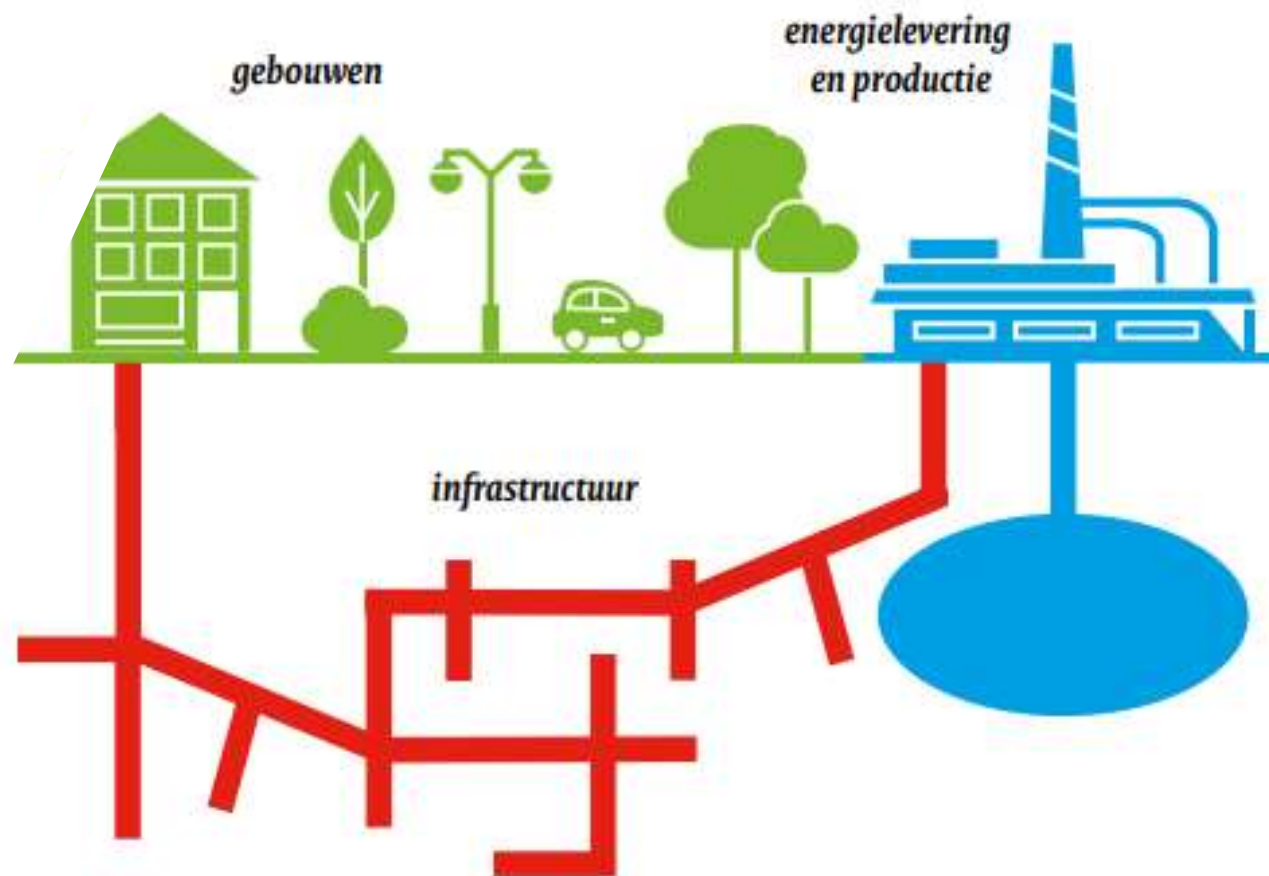
Het bepalen waar kansen liggen om een project op collectieve warmte te starten als eerste filtering stap richting een intentieovereenkomst, samenwerkingsovereenkomst en warmteprogramma

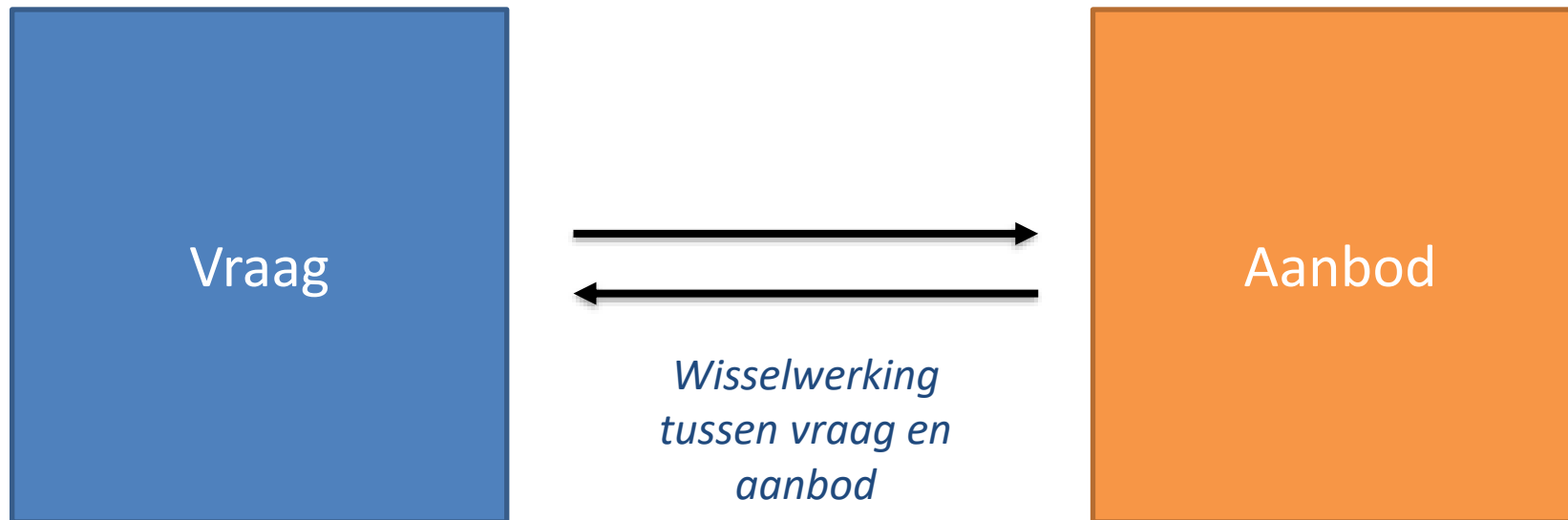
Samenspel van gebouwen, infrastructuur en bron

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

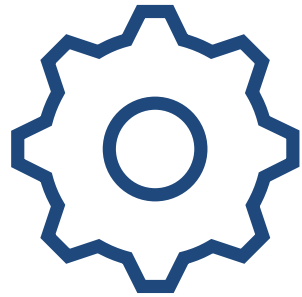
Samenspel tussen warmtevraag en aanbod van warmtebronnen

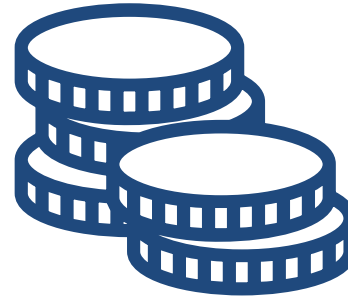
Belangrijk: Het startpunt van een collectief warmteproject is de mogelijkheid tot het kunnen organiseren van de vraag kant, die is leidend niet de aanwezigheid van bronnen.

Driver en randvoorwaarden

Technisch

Financieel

**Stakeholders, regie
en organisatie**

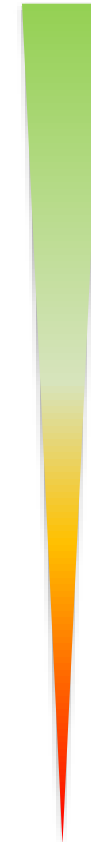

Warmtevraag dichtheid

Warmtevraagdichtheid
(weq/ha)

Kansrijkheid
warmtenet

*Collectieve
warmteoplossingen*

*Individuele
warmteoplossingen*

Kansrijkheid vastgoed

Theorie

Kansrijk vastgoed factoren	
Pandtype	Meergezinswoningen en utiliteitsbouw
Bouwjaar	≥ 1950-2000 (meergezinswoningen) Geen bouwjaarcriterium (utiliteitsbouw)
Eigendom	Corporatie- of particulier bezit
Blokverwarming	Met of zonder (bij meergezinswoningen)
Grootte	≥ 5 woningen (meergezinswoningen) ≥ 1.000 m ³ GBO (utiliteitsbouw)

Hoe ziet dat eruit in de praktijk?

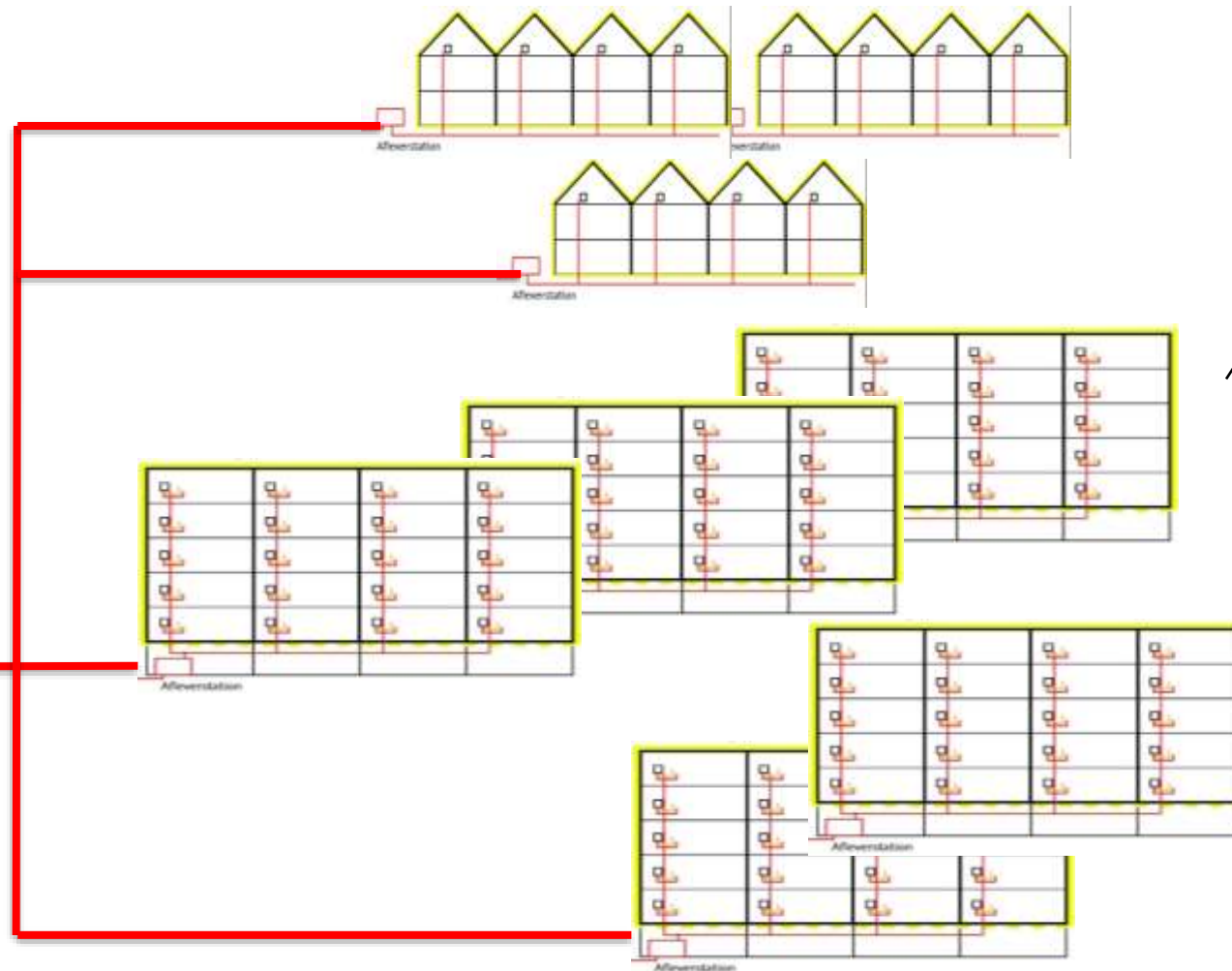

© Zwembad Poelmeer

Ontwikkeling van de warmtevraag

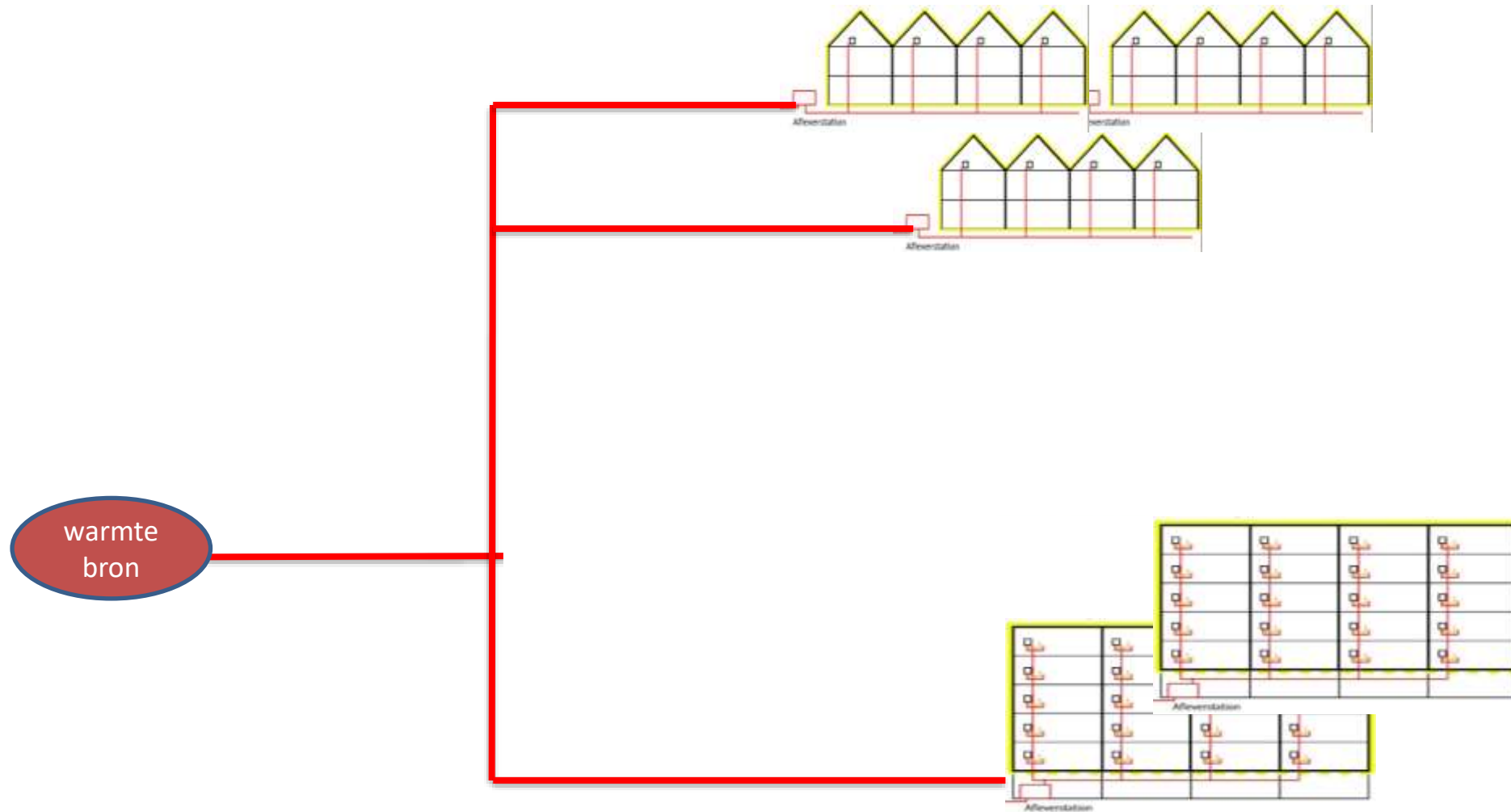

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

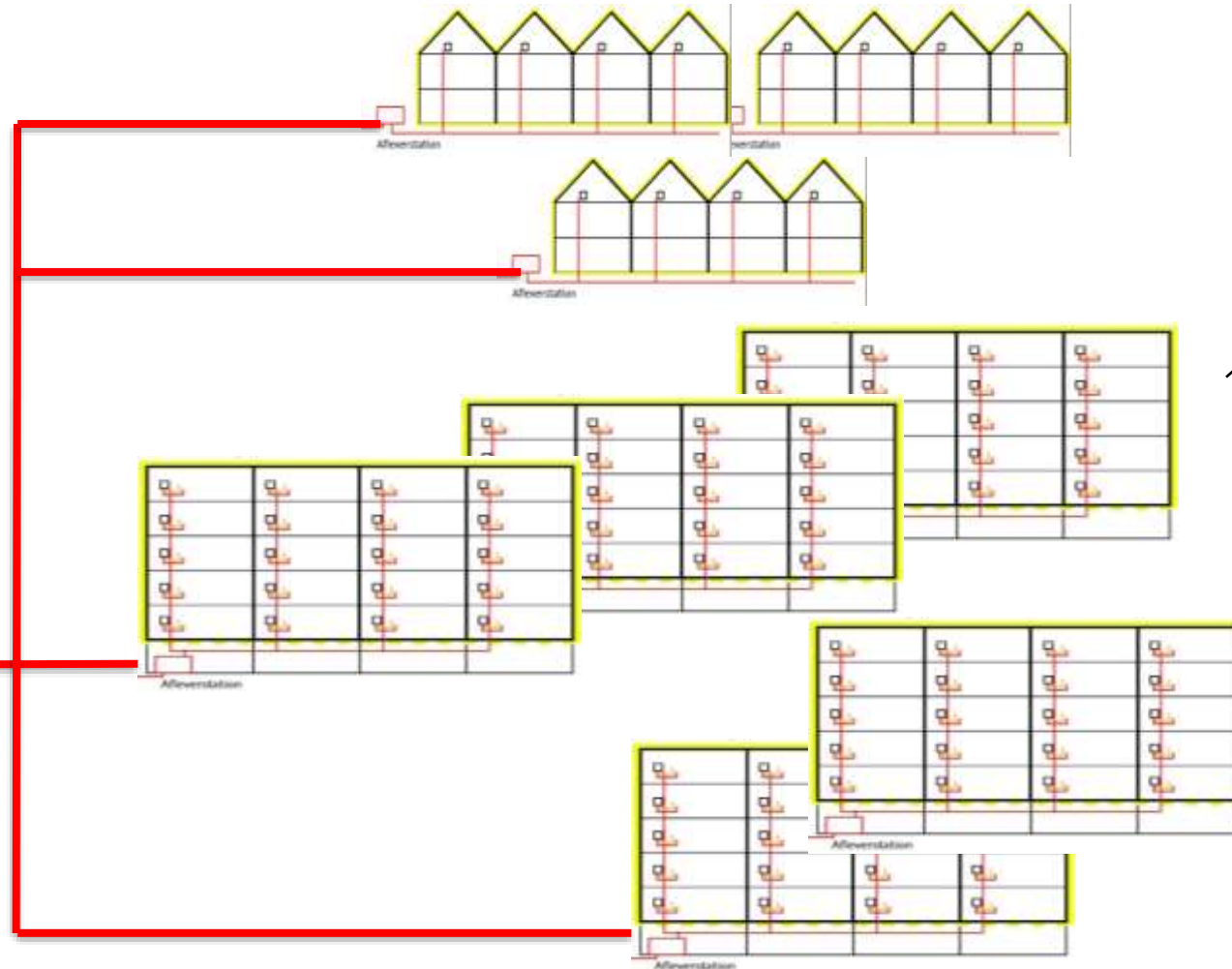

*Sloop-nieuwbouw of
grootschalige renovatie
plannen van een
woningcorporatie?*

Ontwikkeling van de warmtevraag

Natuurlijke momenten

Afschrijving van een ketel en/of grootschalige renovatie gepland waar gasloos worden middels een warmtenet mogelijk is

Volgorde in de aanpak - vervolg

SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE

Stap 1. Breng de technisch/financiële aspecten van de warmtevraag in kaart

Stap 2. Breng de organisatorische aspecten van de warmtevraag in kaart

Stap 3. Stel het commitment voor een collectieve warmtevoorziening vast met de belangrijke stakeholders in het voorgestelde plangebied

Als er voldoende draagvlak is voor collectieve warmte vanuit de vraagkant:

Stap 4. Bekijk of er warmtebronnen in de “buurt” zijn

Drivers en randvoorwaarden

Aanbod kant

- Kwaliteit warmtevraag-aanbod
- Benodigde schaal
- Leveringszekerheid
- Afstand warmtebron tot afgifte

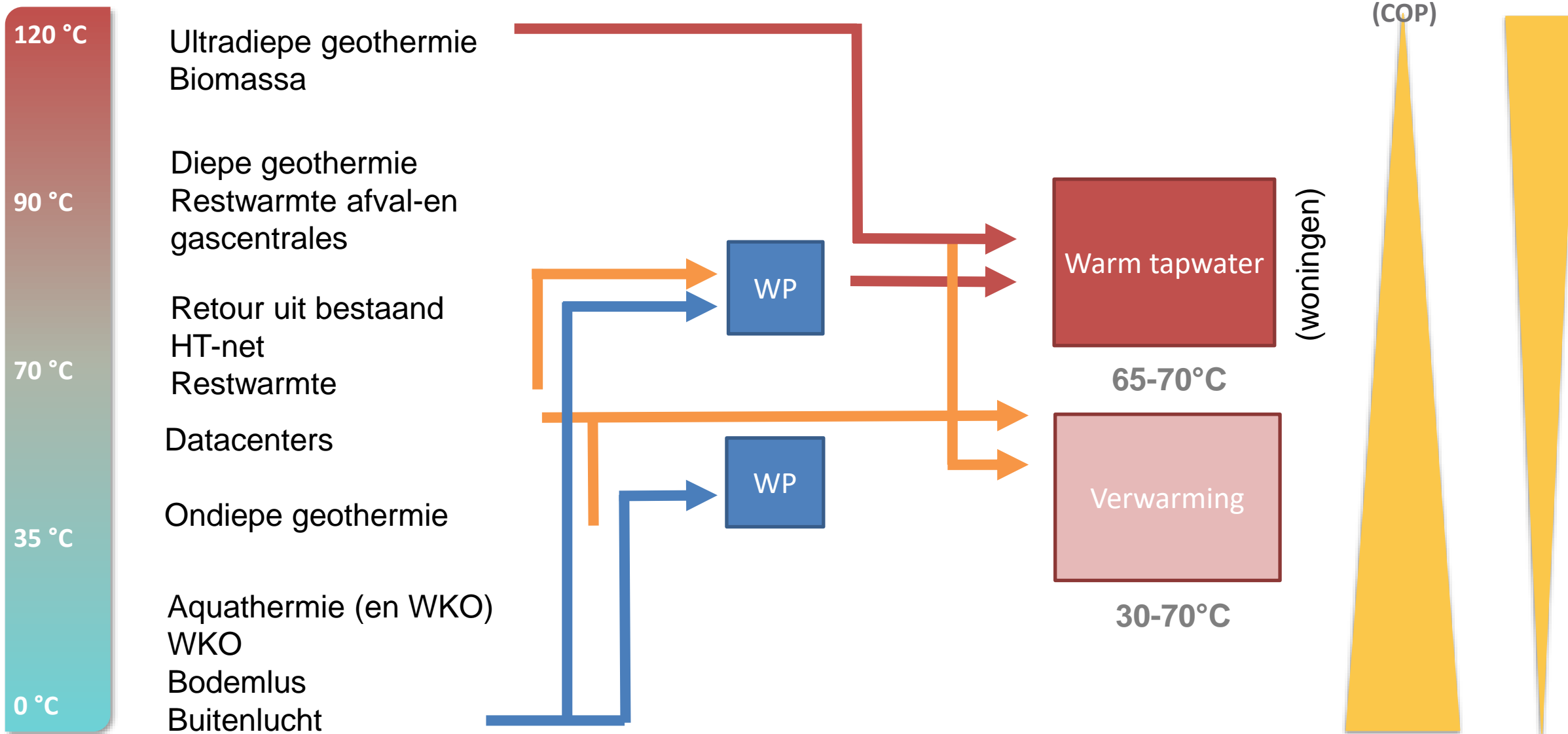
- Betaalbaarheid warmtebron irt schaal

- Voldoen aan beleidskaders
- *Indien van toepassing:*
Medewerking
warmteleverende
partijen

Warmtebronnen en temperatuurniveau

Warmtebronnen

120 °C

Ultradiepe geothermie
Biomassa

90 °C

Diepe geothermie
Restwarmte afval-en
gascentrales

70 °C

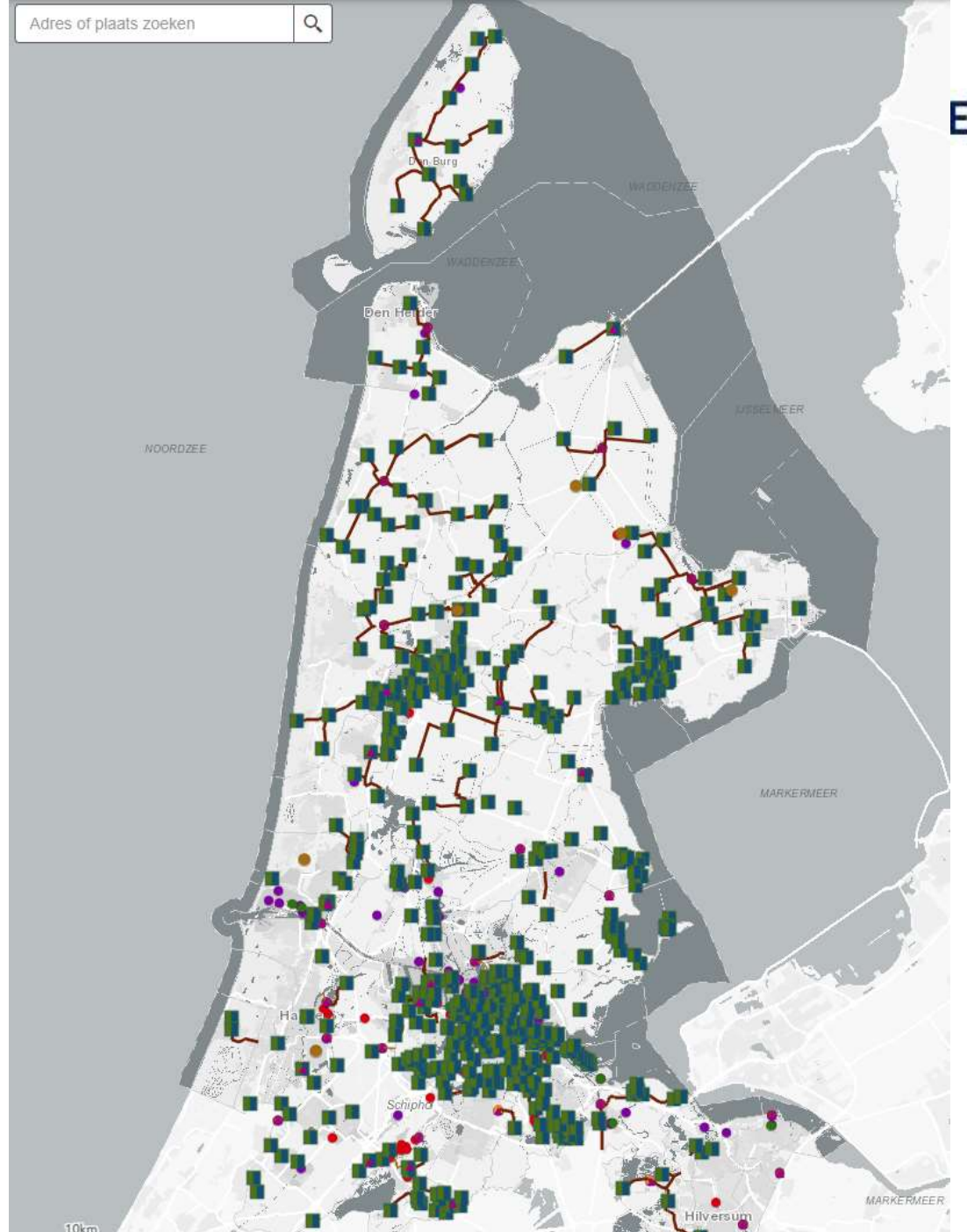
Retour uit bestaand
HT-net
Restwarmte
Datacenters

35 °C

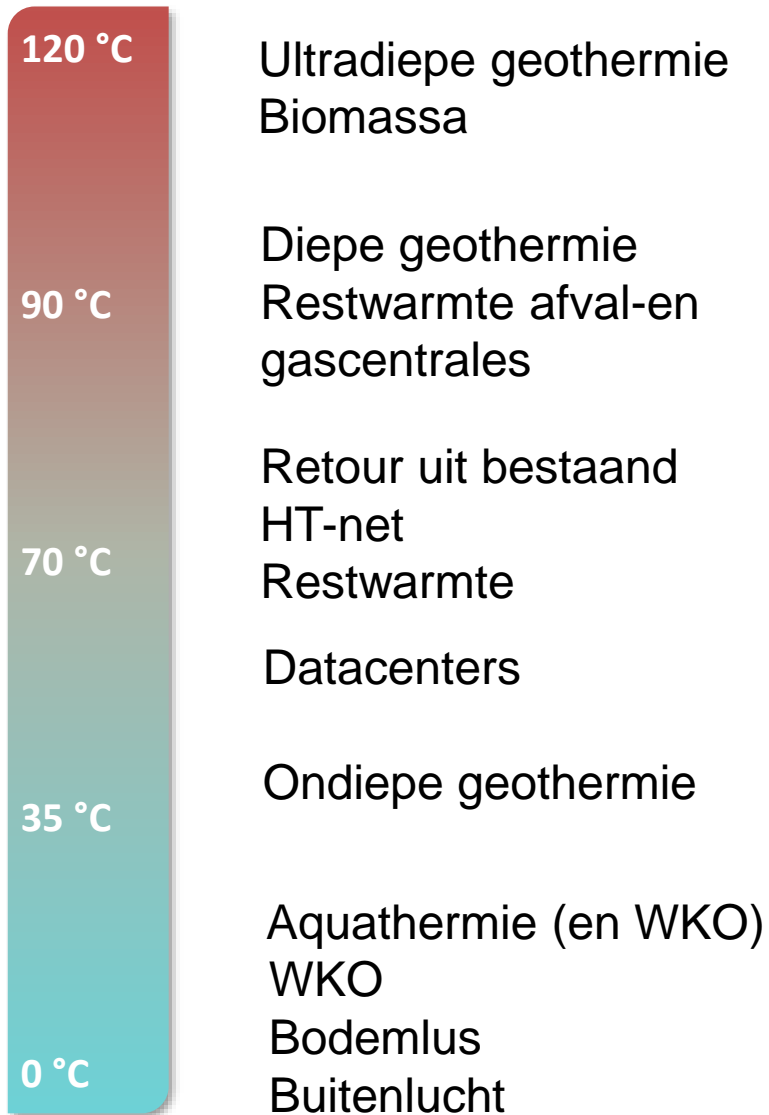
Ondiepe geothermie

0 °C

Aquathermie (WKO)
Bodemlus
Buitenlucht

Theorie en praktijk

Drivers en randvoorwaarden

Bron
Regionaal warmtenet (mix van bronnen)
Diepe geothermie
Retournet diepe geothermie
Ondiepe geothermie
Restwarmte
Houtachtige biomassa
Biogas of hernieuwbaar gas
Aquathermie
Buitenlucht & bodemenergie

Schaal

= 100 woningen

CONTACT

- info@servicepuntde.nl
- www.servicepuntduurzameenergie.nl

FRISSEBLIKKEN

OVER
MORGEN

Andersson
Elffers
Felix

5PLUS1
GEDRAG & BELEID

ekwadraat
ARCHITECTS OF THE SUSTAINABLE CHAIN

Haalbaarheidsonderzoek aquathermie

Casus gemeente Vlieland

Voorstellen

Frank Kramer

Adviseur
energietransitie

Ruud van Aart

Adviseur
energietransitie

Inhoudsopgave

- Aanleiding en koppelkansen
- Energetisch concept
- Discussiepunten

Aanleiding

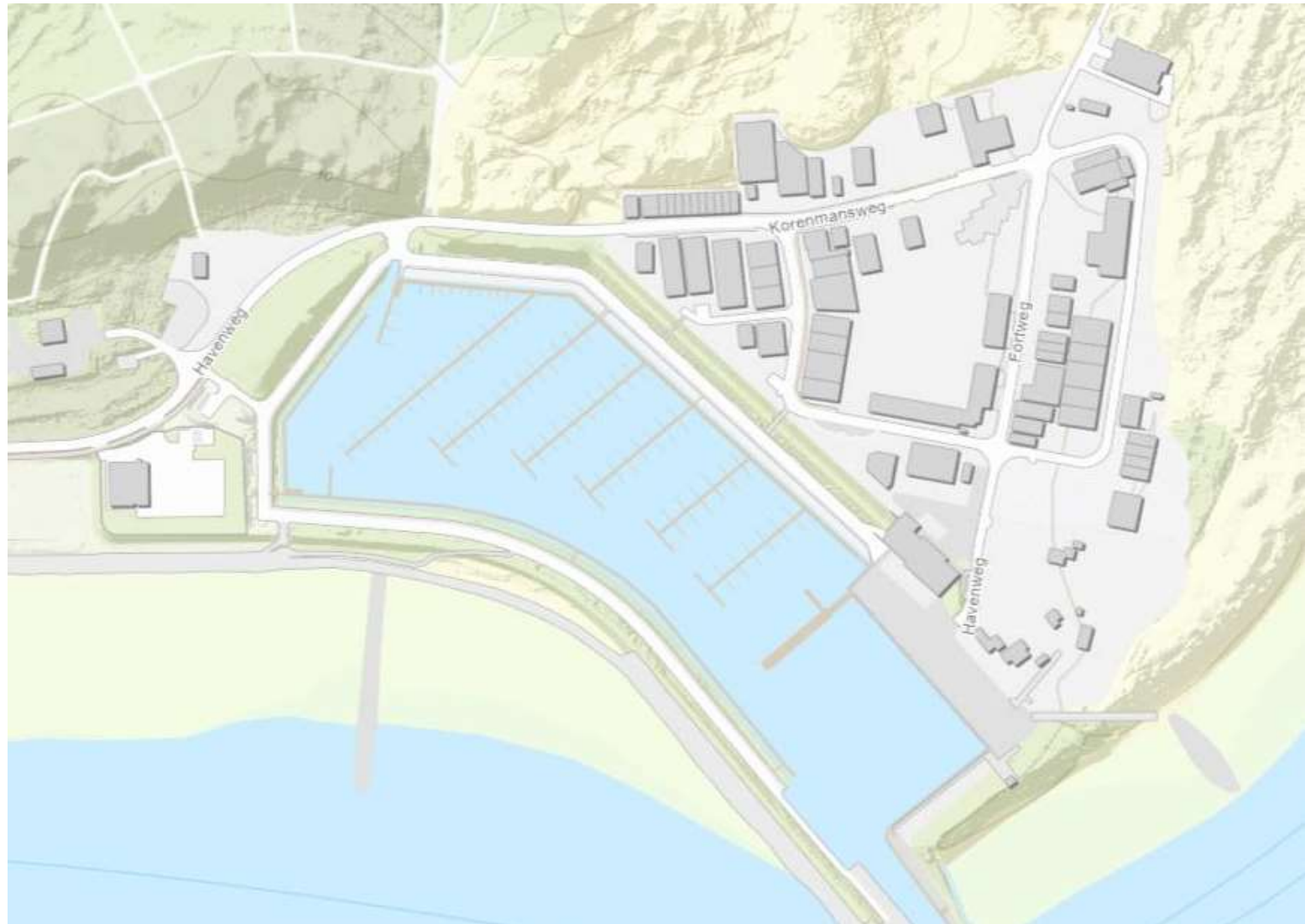
- Damwanden havengebied toe aan vervanging
- Stijgende gasprijzen accentueren de urgentie van verduurzaming – ook voor het havengebied
- Energiedamwanden - Warmte uit oppervlaktewater
- Samenwerking tot stand gekomen tussen 4 partijen
  - Energie Coöperatie Vlieland
  - Stichting Aanloophaven
  - Gemeente Vlieland
  - Provincie Fryslân

Verdere koppelkansen

- Bij het havengebied is een bedrijventerrein met veel loodsen → veel oppervlakte voor zonthermie
- Beperkingen wadkabel en netspanning
- Waddenfonds subsidieaanvraag
- Rioolwaterzuiveringsinstallatie met onderhoudsplannen

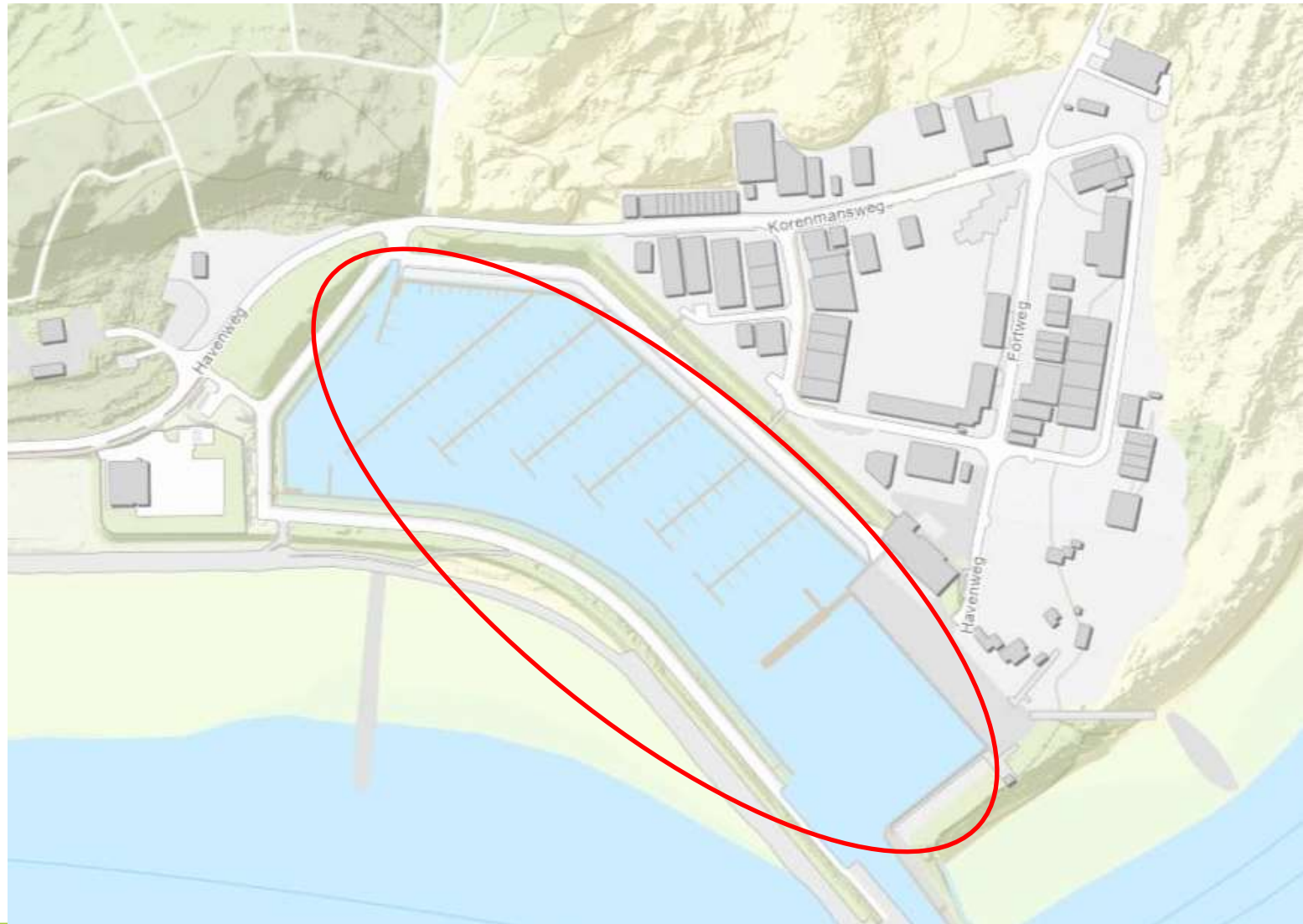
Wat is het project?

- Project is opgebouwd met verschillende soorten duurzame warmte

Wat is het project?

- Project is opgebouwd met verschillende soorten duurzame warmte
- Energiedamwanden met Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO)

Wat is het project?

- Project is opgebouwd met verschillende soorten duurzame warmte
- Energiedamwanden met Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO)
- Zonthermie op de daken van de loodsen

Wat is het project?

- Rioolwaterzuiveringsinstallatie (TEA)

Wat is het project?

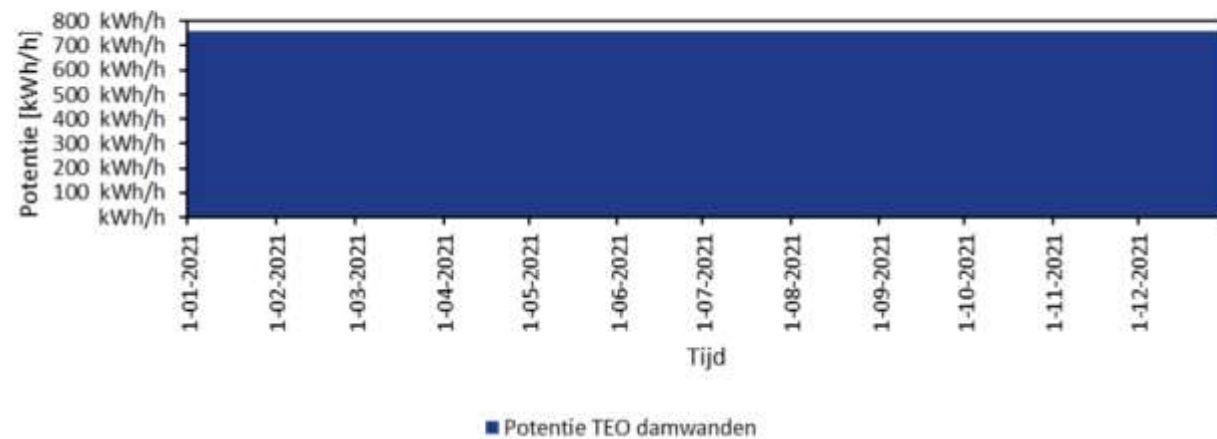
- Verbinding met Oost-Vlieland

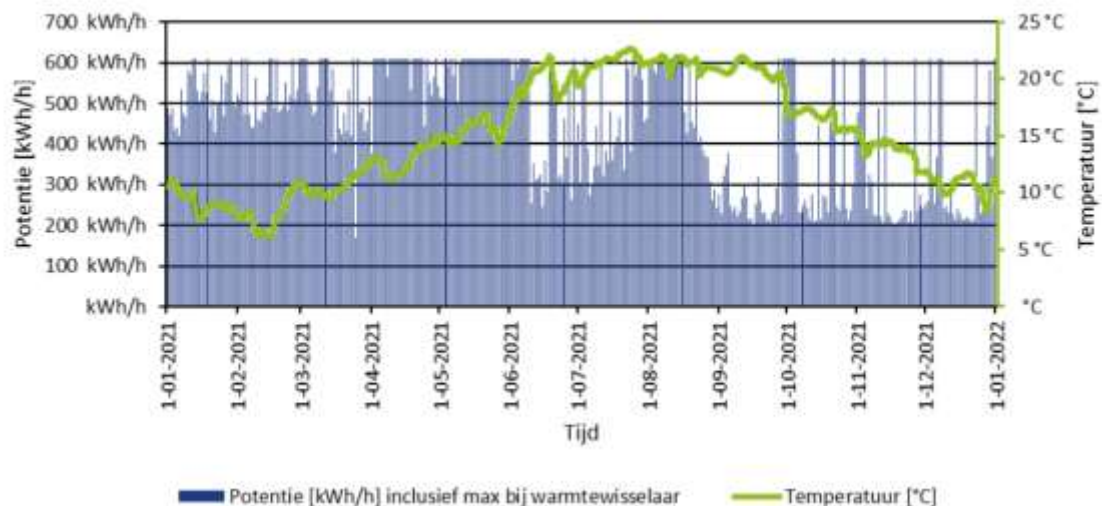
Techniek

- Warmtenet
  - Cascadering warmtebronnen
- Zonnecollectoren op daken loodsen
- RWZI afvalwater
- Energiedamwanden
- Seizoensopslag

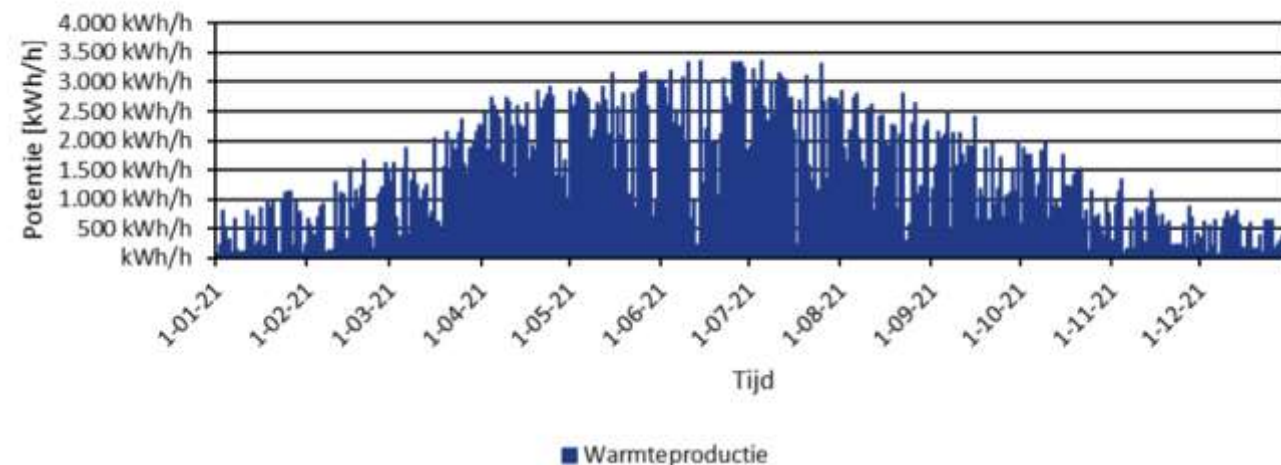
Potentie TEO damwanden

Potentie TEA

Potentie zonthermie

Discussiepunten

- Warmteafname → Vollooprisico
- Vreemd vermogen vs lage rente
- Instabiliteit energieprijzen
- Afstand tussen warmtevraag en aanbod
- Exploitatietijd en levensduur
- Potentie van aquathermie - opzetafhankelijk

Afsluiting

- Hartelijk dank voor uw aandacht!
- Vragen over uw aquathermie project?
- Vragen over energiedamwanden?
- Vragen over potentie van aquathermie?
- Wij zijn beschikbaar voor vragen.

Korte pitch casussen in gesprek

Eteck
duurzame energie van eigen bodem

buurtwarmte
enkhuisen

Lieven de Key

Je kunt zo kaartjes pakken om aan te sluiten bij de twee gespreksrondes van ieder een half uur

In gesprek!

Eteck
duurzame energie van eigen bodem

buurtwarmte
enkhuisen

Lieven de Key

Afsluiting

 waterschap
amstel gooi en vecht

Hoogheemraadschap van
Rijnland

 Provincie
Noord-Holland

 SERVICEPUNT
DUURZAME ENERGIE